

POLITIET

PARALLELSAMFUNN? - ET POLITIBLIKK

Oslo politidistrikt, 2016
Strategisk stab

Parallelsamfunn? -Et politiblikk

Oslo politidistrikt juni 2016
Strategisk stab

Innhold

Forord.....	6
DEL I PROBLEMBESKRIVELSE OG METODE.....	7
1. Innledning.....	7
1.1 Bakgrunn	7
1.2 Bestilling.....	7
2. Spesifisering og operasjonalisering av problemstillingene	8
2.1 Kjernespørsmål: Parallellsamfunn i Oslo?.....	9
2.2. Spørsmålet om definisjon av fenomenet	11
2.3. Risiko- og beskyttelsesfaktorer politiet kan påvirke	14
3. Metode.....	15
DEL II RESULTATER.....	17
4. Eksisterer fenomenet parallellsamfunn i Oslo?.....	17
5. Politiets bruk av andre problembeskrivelser	17
5.1. Belastede adresser	18
5.2. Rus og psykiatri.....	19
5.3. Kriminelle miljøer og gjenger	19
5.4. Radikalisering og parallelle normsystem	20
5.5. Manglende tillit til samfunnsinstitusjoner, som barnevernet	20
5.6. Parallele økonomiske institusjoner?.....	21
6. Definisjonen av parallellsamfunn utfra politiblikket	21
7. Risiko- og beskyttelsesfaktorer	23
7.1. Faktorer utenfor politiets ansvarsområde	24
7.1.1. Sosioøkonomiske forskjeller	24
7.1.2 Arbeidslivstilknytning	24
7.1.3. Fattigdom, spesielt blant personer med innvandrerbakgrunn	25
7.1.4. Foreldrenes mulighet til deltakelse, herunder norskkunnskaper	27
7.2. Faktorer politiet kan påvirke	27
7.2.1. Nærpolitiets tilnærming.....	27
7.2.2. Politiet må være mer ute blant folk	29
7.2.3. Personfokus vs. miljøfokus	30
7.2.4. Desentralisert politi	31
7.3. Forebygging og samarbeid langs flere spor	32
7.3.1.SaLTo - en suksessfaktor	32
7.3.2. Inn på tidligere alderstrinn	33
7.3.3. Inn på sosiale medier.....	34
7.3.4. Forebygge rekruttering til kriminelle ungdomsmiljøer	34

7.3.5. Profesjonalitet i kontrollsituasjoner	35
8. Tiltagende problemer?.....	36
9. Avslutning	38
10. Sammendrag.....	40
Litteraturliste	41
Vedlegg I:.....	42
Intervjuguide	42
Vedlegg 2:	43
Felles introduksjon til temaet før intervjuet	43

Forord

I forbindelse med de mange oppslagene og påfølgende debatt om parallellsamfunn våren 2016, etterlyste Politirådet i Oslo mer kunnskap om temaet. Ved Oslo politidistrikt har Strategisk stab gjennomført en forundersøkelse blant et utvalg av politidistriktets ansatte, primært innenfor forebyggende avdelinger og ordensstyrken.

Målet har vært å få et situasjonsbilde av om man ser tendenser til at boområder utvikler egne sosiale strukturer og samfunnsinstitusjoner utenom de legale, der noen lever avsondret fra majoritetssamfunnet og politiets kontroll. Utvalget av informanter i politiet har besvart flere spørsmål, og deres betraktninger har også gitt innsikt i hvilke begreper de selv velger å benytte for å beskrive og handle overfor utfordringer Oslo står overfor. I beskrivelsene viser de også til hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer politiet identifiserer, som kan anvendes i det forebyggende arbeidet.

Resultatene fra denne undersøkelsen tilsier at parallellsamfunnsbegrepet ikke oppleves relevant for politiinformantene. Samtidig pekes det på noen bekymringer i lys av debatten som har vært rundt parallellsamfunn. Noen av utfordringene Oslo står overfor er politiets ansvar, andre ligger utenfor politiets ansvarsområde men berører politiets arbeid. Helt avgjørende er derfor samarbeid med andre, godt politiforebyggende arbeid og gode betingelser for å drive reelt nærpoltiarbeid. I en tid der norsk politi gjennomgår store omorganiseringer som berører nærpoltimodellen, er dette et viktig varsko.

Sveinung Sponheim
Visepolitimester

Oslo politidistrikt, høsten 2016

DEL I PROBLEMBESKRIVELSE OG METODE

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Våren 2016 ble et fenomen kalt "parallellsamfunn" mye debattert både på sosiale medier og i de tradisjonelle mediene. Ordsiftet var relatert til nylige hendelser med terror og uro i Paris, Molenbeek og andre europeiske storbyer. Flere av de som stod bak uroen var minoritetsungdommer fra særlig belastede boområder, som ofte også ble knyttet til religiøs ekstremisme. Debatten viste særlig til det mediene beskrev som spesielt utsatte boligområder i svenske forsteder. Oppslagene baserte seg blant annet på rapporter fra svenske myndigheter om særskilt utsatte boområder, der det ble beskrevet at beboere dannet parallelle strukturer til det etablerte samfunnets juridiske og økonomiske institusjoner¹. I debatten var det ulike meninger om hvorvidt man så dette i Oslo eller ikke.

1.2 Bestilling

Politirådsmøtet mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt hadde i april 2016 fenomenet parallellsamfunn oppe til drøfting. Her ble det uttrykt et ønske om å få et bredere grunnlag å vurdere situasjonen i Oslo ut fra. I samråd med analysegruppen ved Strategisk stab formulerte Politimesteren i første omgang et ønske om en forundersøkelse, med tre delmål i tilknytning til spørsmålet om "parallellsamfunn" i Oslo politidistrikt:

- 1) Belyse hvordan man med et politiblikk definerer og avgrenser fenomenet "parallellsamfunn".
- 2) Antyde tilstedeværelse, omfang og karakter av fenomenet "parallellsamfunn" i Oslo våren 2016, fra et politiståsted.
- 3) Identifisere risiko- og beskyttelsesfaktorer som politiet kan påvirke, og som kan ha betydning for utvikling av parallellsamfunn.

Tidsfristene for å belyse disse spørsmålene, har vært korte. All datainnsamling ble gjort i løpet av mai 2016. Analysen ble presentert for Politirådet i begynnelsen av juni. Det understrekes at den foreliggende studien som belyser de aktuelle spørsmålene, er å forstå som en forundersøkelse.

¹ Rikskriminalpolisen, 2014: *En nationell översikt av kriminelle nätverk med stor påverkan i lokalsamhället*. Underrättelsessektionen, og Nationella operativa avdelingen, 2015: *Utsatta områden – sociala risker, kollektiva förmåga och oönskade händelser*. Underrättelsesenheten. Sverige

2. Spesifisering og operasjonalisering av problemstillingene

De tre delmålene i prosjektet kan ikke ses uavhengig av hverandre, men som ledd i det som forstås som kjernes spørsmålet:

Kjernes spørsmål: Eksisterer fenomenet parallellsamfunn i Oslo politidistrikt?

Dette kjernes spørsmålet er representert som delmål 2 i bestillingen. Delmål 1) om definisjon av fenomenet, og 3) om risiko- og beskyttelsesfaktorer, betraktes mer som nødvendige skritt på veien til henholdsvis å identifisere eventuell forekomst av parallellsamfunn, og som faktorer av betydning for forebygging.

I parallellsamfunnsdebatten rundt de såkalte "svenske tilstandene" ble det hevdet at etniske minoritetsgrupper har inntatt posisjonen som de dominerende normsettende aktørene i visse forsteder og bydeler, og at egne økonomiske og sosiale institusjoner er bygd opp som alternativer til de som konstituerer den svenske rettsstaten. Det har videre vært flere oppslag om at det i særlig utsatte områder er betydelig motstand mot politiet, og at enkelte bydeler er blitt "no-go soner", hvor politiet ikke tør å gå inn uten back-up og hvor det beskrives at en egen intern justis er rådende, som er basert på vold og den sterkeste rett.² For Oslo politidistrikt er det vesentlig å få avdekket om slike tilstander eksisterer også her, og om politiet selv har erfaringer med risiko- og beskyttelsesfaktorer som kan påvirke situasjonen framover.

Påstandene om parallellsamfunn i Sverige har blant annet utspring i nasjonale rapporter fra svenske politimyndigheter fra 2014³ om kriminelle nettverk med stor påvirkning på lokalsamfunnet, og fra 2015⁴ om særskilt utsatte boområder. Disse rapportene representerer en samfunnsgeografisk inspirert kriminalanalyse, der hovedfokus er på geografisk spredning og konsentrasjon av særskilte typer lovbrudd og ordensforstyrrelser. Analysene viste at kriminelle nettverk som er involvert i alvorlig kriminalitet, har tilknytning til enkelte avgrensede geografiske områder, som også er preget av særskilte sosiale problemer og sosial uro. Områdene er risikovurdert og 15 av dem er kategorisert som "særskilt utsatte." I rapportene er henvisninger til "parallellsamfunn", som debatten i Norge har handlet mye om, i realiteten benyttet i liten utstrekning.

² Som et eksempel på medieoppslag, se: <http://www.aftenposten.no/meninger/kommentarer/Terroren-henger-sammen-med-aksepten-for-parallellsamfunn-Na-ma-det-vare-slutt---Frank-Rossavik-8404425.html>

³ Rikskriminalpolisen, 2014: *En nationell översikt av kriminelle nätverk med stor påverkan i lokalsamhället*. Underrättelsesektionen. Sverige

⁴ Nationella operativa avdelingen, 2015: *Utsatta områden – sociala risker, kollektiva förmåga och oönskade händelser*. Underrättelseenheten. Sverige

Tidligere har også Oslo politidistrikt vist til fenomenet "parallelsamfunn" i en trendrapport, men da definert bredt som "subkulturer" i et samfunn.⁵ Subkulturer ble beskrevet som at det utvikles egne normsystemer og kontrollformer innenfor den legale, offisielle majoritetskulturen. Det ble videre påpekt at ikke alle disse er å betrakte som utfordrende for den dominerende sosiale orden, de kan tvert om bidra til positivt mangfold. Subkulturer ble vurdert som problematiske parallelsamfunn dersom det skapes egne legale institusjoner og "idealet om integrasjon blir utfordret".⁶ Også her ble det vist til situasjonen i Sverige og Danmark i eksempler der rettssamfunnet og majoritetskulturens orden utfordres.

2.1 Kjernespørsmål: Parallelsamfunn i Oslo?

"Parallelsamfunn" er ikke et etablert begrep innen norsk politi i dag, og utgjør heller ikke en juridisk definert størrelse. Dermed oppstår det utfordringer med å få undersøkt, gjennom politiets blikk, hvorvidt fenomenet eksisterer, og i tilfellet i hvilken betydning av ordet og i hvilken utstrekning. Siden referansen til parallelsamfunn ikke brukes i politihverdagen, har det vært viktig å belyse fenomenet med kvalitative dybdeintervjuer, og ikke med omfangsspørsmål knyttet til predefinerte objekter og faste svaralternativer.

Hva politiblikket "ser" i løpet av en arbeidsdag, og hvordan dette identifiseres, avhenger i stor grad av begrepene man har tilgjengelig fra tidligere og som man deler med kollegaer i samarbeidet for å løse oppdrag.⁷ Et eksempel på hvordan begreper styrer politiblikket kan være overgangen fra å se på et fenomen som "Husbråk" til en tydeliggjøring av at vi nå jobber med "Vold i nære relasjoner". Mange forhold er med på å forme begrepene politiet bruker. Mye er knyttet til innarbeidede samarbeidsrutiner, profesjonsvokabularet, juridiske innramminger av problemer og intern kultur, Fokuset påvirkes også av sosiale medier, massemedier og andre eksterne kilder. Alt dette er med på å forme hva politiblikket fanger opp og hvordan politiet begrepssetter verden.⁸

⁵ Stubberud, R. (Red.), 2013: *Oslo 2022. Fremtidens kriminalitetsutfordringer i Oslo*. Strategisk stab. Oslo politidistrikt

⁶ ibid s. 23.

⁷ Dette er inspirert av en såkalt pragmatisk språkfilosofi, se f.eks, Kraugerud, H. & Ramberg, B. T. (2005): Richard Rorty: Reformisme uten sannhet. *Samtiden*. Se: <http://www.samtiden.no/nettartikler/kraugerudramberg.html>. Nedlastet 19.04.2012

⁸ Dette er også blitt beskrevet som institusjonelle måter å gripe ("capture") virkeligheten på, se Smith, D. 2005: *Institutional Ethnography, A Sociology for People* Oxford: Alta Mira Press

Når "Parallellsamfunn" ikke har vært benyttet som del av politiets vokabular, kan man heller ikke forvente at det som fenomen vil bli ansett som en kjent samfunnsutfordring for politiet.

Samlebetegnelsen "Parallellsamfunn" kan fremstå uklar. Noen av de samfunnsproblemer og sosiale utfordringer som dette begrepet er ment å beskrive kan likevel være godt kjent. Det kan imidlertid være andre sider ved denne overordnede problembeskrivelsen som ikke rimer med politiets erfaringer.

I hvilken utstrekning politiets mannskap identifiserer "parallellsamfunn" som et problem for Oslo politidistrikt, vil derfor antakelig påvirkes av hvilke problembeskrivelser de er vant med å benytte for Oslos utfordringer, hvilke løsningsspor disse eksisterende problembeskrivelsene gir, og erfaringer man har med disse. Hvorvidt politiet finner parallellsamfunn som en "dekkende beskrivelse" av utfordringene, og som et godt alternativ til eksisterende beskrivelser, vil antakelig langt på vei være avhengig av om denne nye problembeskrivelsen åpner for andre, mer fruktbare politiinnsatser, -verktøy og -metoder enn tidligere.

Spørsmålet om selve forekomsten av "parallellsamfunn" i Oslo politidistrikt kan derfor ikke bli besvart uten at man kommer nærmere inn på følgende:

- 1) *Hvilke erfaringer har ansatte i Oslo politidistrikt med de sosiale utfordringene som problembeskrivelsen fra Sverige av "parallellsamfunn" omhandler?*
- 2) *Hvilke andre problembeskrivelser bruker politiet for å beskrive disse eller liknende utfordringer?*
- 3) *Hvilke dimensjoner ved det som kalles parallellsamfunn har ansatte i Oslo politidistrikt **ikke** erfart som aktuelle utfordringer?*

Den tette forbindelsen mellom problemdefinisjon, -omfang og polisizære muligheter løfter også et spørsmål om hvorvidt debatten om parallellsamfunn virkelig omhandler et *nytt og voksende* problem, eller om det handler mer om et nytt perspektiv på, og ny kategorisering av, "gamle" og stabile utfordringer. I vår sammenheng gir dette grunnlag for et fjerde ledd i spørsmålet om forekomst:

- 4) *Beskriver ansatte i Oslo politidistrikt kriminalitetsutfordringer som kan inngå som dimensjoner ved parallellsamfunn, som økende og mer truende?*

2.2. Spørsmålet om definisjon av fenomenet

I de svenske politimyndighetenes rapporter defineres de særskilt utsatte områdene som bosteder der mange av beboerne unndrar seg rettsprosesser og ikke tør å bevitne eller anmelde lovbrudd, områder hvor det er vanskelig for politiet å interagere med beboere og fullføre sine oppdrag. I tillegg til dette beskrives det at områdene er preget av at beboerne har lav deltakelse i arbeidsliv og samfunnsinstitusjoner, svak økonomi og lav sosioøkonomisk status. Det er også en viss utbredelse av voldsforherligende religiøs ekstremisme, og bosatte har kontakter inn i tilsvarende områder i nærheten. En overveiende andel av de som bor der har innvandret til Sverige eller deres foreldre har innvandret. I områdene er det i tillegg etablert egne religiøse, økonomiske og rettslige institusjoner, løstrevet fra storsamfunnets institusjoner.

Rettslige, sosiale, etniske og religiøse aspekter bindes altså sammen. Med en slik bredde i definisjonen av det som kalles "særskilt utsatte områdene", og som henvises til som "parallelsamfunn", har sosiolog og professor Grete Brockmann et viktig poeng når hun definerer fenomenet som mange-dimensjonert: *"...diskusjonen om parallelsamfunn er preget av uklare definisjoner. Det er ikke snakk om enten-eller, men en skala med mange dimensjoner."*⁹

Til grunn for den svenske analysen ligger imidlertid ikke bare spredning og sentrering av ulikhet i sosiale, rettslige, kulturelle, etniske og religiøse kjennetegn. Her finnes også en aktør- og nettverksanalyse for tidligere registrerte lovbrutere. Man skiller da mellom de unge og de eldre som har kriminell samhandling. Analysen viser at de unge som er aktive i de utsatte områdene, er preget av løst sammensatte nettverk med flytende og vekslende relasjoner seg imellom, mens de eldre inngår i mer faste kriminelle konstellasjoner over tid.

Med slik integrering av aktørdata og nettverksanalyser inn i en samfunnsgeografisk analyse kan det oppstå uklare grensedragninger mellom det territorielle fenomenet man i de svenske rapportene kaller "særskilt utsatte områder" (i mediene omtalt som "parallelsamfunn"), og mer rendyrkede politifaglige og kriminologiske fenomenbeskrivelser av "nettverk", "gjeng" og "organisert kriminalitet", samt andre typer "underverdener". Slike samfunn i gråsonen av, eller helt utenfor, det rådende legale samfunnssystemet har tidligere sjelden vært avgrenset til bestemte geografisk steder. Tvert om har gruppenes mobilitet og territorielt grenseoverskridende operasjonsområde ofte vært det man har vektlagt som utfordrende. "Ghetto" som tradisjonelt viser til bestemte gater og bydeler

⁹ Se: <http://www.aftenposten.no/norge/Grete-Brochmann-Folk-ma-ikke-fa-skape-et-samfunn-i-samfunnet-55041b.html>

dominert av minoriteter, er en beskrivelse som lettere fanger inn utfordringer på samme vis som "parallelsamfunn". Dette begrepet har imidlertid ikke vært vanlig å knytte spesielt til kriminalitet eller benytte i politifaglig sammenheng, verken i Oslo eller Norge forøvrig¹⁰.

Parallelsamfunnsbegrepet er et begrep utenfor de eksisterende problembeskrivelser som benyttes av politiet i Oslo i dag, og representerer det som kan kalles «en ombeskrivelse» for politiet. Dette innebærer at den nye betegnelsen «stokker om» på hvordan tjenestepersoner ellers gir ord og mening til omverdenen, og som også skaper nye rom og rasjonale for handling. Når informantene i Oslo-politiet blir spurt om erfaringer med parallelsamfunn innenfor sitt ansvarsområde, vil deres svar også reflektere begreper de allerede har tilgjengelig for å beskrive og løse polisierne oppdrag. Slike begreper som eksisterer i dag er for eksempel «nettverk», «gjeng» og «organisert kriminalitet». Dette er begreper de deler med kolleger, og som legges til grunn for valget av metoder i tjenesteutøvelsen.

I politifaglig sammenheng har det i Oslo vært vanlig å vektlegge følgende aspekter for å skjelne mellom kriminelle «nettverk», «gjenger» og «organisasjoner»:

- 1) Hvilke lovbrudd som begås og modus operandi for gjennomføring av disse.
- 2) Tettheten i relasjonene mellom de som er involvert i gjennomføringen av lovbruddet.
- 3) Den geografiske mobiliteten for disse aktørene.

I tillegg til disse kjennetegnene ved det interne livet mellom kriminelle aktører, har det også vært vanlig å behandle grad av isolasjon fra-/deltakelse i majoritetssamfunnet til et utgangspunkt for differensiering. Grad av utveksling mellom kriminelle aktører og det legale samfunnet varierer. Mens «kriminelle nettverk» gjerne viser til ungdom som hovedsakelig er del av storsamfunnet selv om de kan begå grove lovbrudd, betyr referansen til «gjeng» at personer har tilhørighet til en gruppe på utsiden av de etablerte legale institusjonene, ofte med navn og opptaksregler, selv om de i europeisk sammenheng sjelden er like territorielle som de amerikanske.¹¹ Kriminelle organisasjoner viser gjerne til samhandling helt på utsiden av og skjult for majoriteten, ofte basert på faste roller og oppgavedeling, med egen maktstruktur og intern justis.

¹⁰ «Ghetto» viser opprinnelig til områder jøder har blitt henvist til, benyttet mest i Sør- og Mellomeuropa (se f.eks. <https://snl.no/ghetto>). Første gang brukt i Venezia i 1516, og etterhvert brukt både for tvungen og frivillig isolering fra majoritetssamfunnet. Nå brukes det gjerne generelt for områder i byer preget av dårlige kår og der en bestemt folkegruppe dominerer.

¹¹ White, R., 2013: *Youth Gangs, Violence and Social Respect. Exploring the Nature of Provocation and Punch-Ups*. London: Polgrave Macmillan. Se også Dyb, E., 2014: *Unge ranere i den globale byen. En kvalitativ studie*. NIBR-rapport 2014:20.

Det antas ofte å være et samsvar mellom grad av marginalisering og isolasjon fra storsamfunnet og grad av risiko forbundet med de kriminelle aktørene. Kriminelle organisasjoner er da de mest truende. Samtidig er det på den annen side vanlig å anta at det først er når kriminelle organisasjoner er forankret med allianser tilbake inn i storsamfunnet, at faren er størst, blant annet for strukturdelegger i form av manipulering av markeder og politisk korrupsjon¹². Mafialignende allianser som forbinder den legale og illegale verden er eksempler på dette. De grupperinger som er helt isolerte fra resten – som utgjør helt alternative parallelle samfunn – utfordrer ikke den etablerte orden og samfunnsmaskineriet på samme måte. Begrepet om «parallelsamfunn», slik det er definert i den svenske undersøkelsen, forandrer dette.

For Oslo politidistrikt har det i løpet av det siste tiåret vært sentralt å framholde at "kriminelle nettverk" ofte kan være en bedre betegnelse på lokale utfordringer enn både "gjeng" og "kriminelle organisasjoner"¹³. I dagens ungdomskulturer er kriminalitet ofte ikke utført som del av tilhørighet til en fast, territorielt forankret gruppering, med medlemskap og hierarkier mellom de unge. Lovbruddene utføres mer som del av flytende og mobile miljøer, som dannes rundt dominerende enkeltpersoner, som gjerne har truende adferd og voldelig kapasitet. Slike nettverk er i tråd med hva som generelt er beskrevet som kjennetegn ved gjeng-fenomener i Europa, til forskjell fra de mer territorielt forankrede gjengene i USA. I Oslo politidistrikt synes også tidligere slektskapsbaserte gjenger med utenlandsk opphav å være mindre framtrepende enn tidligere, især for de med pakistansk utspring. Samtidig har det vært viktig å understreke graden av organisering og profesjonalitet som i dag knytter seg til illegal transnasjonal handel, blant annet av narkotika og menneskehandel¹⁴.

I tilknytning til spørsmålet om forekomst av parallelsamfunn i Oslo politidistrikt er det sentralt å vite hvilke dimensjoner de ansatte informantene vektlegger når de beskriver utfordringer, hvilke begreper de bruker for å beskrive dem, hvilke betydninger de legger i begrepene. Dette er for å få fram hvilket innhold, hvilken betydning og relevans, informantene legger i «parallelsamfunn» når de svarer bekreftende eller avkreftende på spørsmålet om Oslo har et slikt problem?

¹² Se f.eks. Lampe, C., 2008: Organized Crime in Europe: Conceptions and realities, *Policing*, 2, (1), s.7-17. Skiller mellom kriminelle nettverk som er 1) uten forankring i samfunn de opererer i, 2) forankret i marginaliserte subkulturer internt, 3) forankret i i mainstream samfunnet, 4) formet som mafialiknende allianser som forbinder legal og illegal verden. Se også liknende steg i samspill og allianser mellom kriminelle grupper og legalt næringsliv i Johansen, P.O. 1996: *Nettverk i gråsonen. Et perspektiv på organisert kriminalitet*, Oslo: Ad Notam Gyldendal.

¹³ Se f.eks. politidistriktets siste trendrapport: Sætre, M. m.fl. 2015: *Trender i kriminalitet 2016-2017. Utfordringer i den globale byen*. Strategisk stab, Oslo politidistrikt

¹⁴ Se f.eks. Politidistriktets siste trendrapport, over.

- 1) Hvilke rettslige, sosiale, økonomiske, kulturelle og religiøse utfordringer er det politiet i Oslo identifiserer og vektlegger i dag, når de vurderer om steder og nettverk danner "parallelsamfunn"?
- 2) Hvordan beskrives eventuelle utfordringer i Oslo dersom informantene velger å beskrive dem på andre måter enn som uttrykk for "parallelsamfunn"?

2.3. Risiko- og beskyttelsesfaktorer politiet kan påvirke

Det tredje informasjonsbehovet fra Politimesteren og Politirådet var å få identifisert risiko- og beskyttelsesfaktorer som politiet kan påvirke, og som kan ha betydning for utvikling av "parallelsamfunn". Mange av disse vil være utenfor politietatens rekkevidde, og kan best påvirkes av andre samfunnsaktører. Blant annet gjelder dette faktorer som boligpolitikk, sysselsetting, barnehage- og utdanningspolitikk, språkopplæring, etc.

De svenske myndighetsrapportene understreker imidlertid viktigheten av politiets arbeid for å integrere og skape tillit til de svenske samfunnsinstitusjonene og rettssamfunnets prinsipper. De peker f.eks. på nødvendigheten av kontinuitet i nærvær av synlig politi i de belastede områdene, tverretattlig samarbeid og politiets kommunikasjon med kriminelle miljøer. Dette beskrives som sentrale faktorer som vil påvirke problemet og kunne påvirke framvekst av parallelsamfunn.¹⁵ I vår studie av mulige risiko- og beskyttelsesfaktorer vil vi spesielt være interessert i følgende

- 1) *Hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer identifiserer ansatte i Oslo politidistrikt for å forebygge parallelsamfunn, både innenfor og utenfor politiets ansvarsområder?*
- 2) *Hvordan har ansatte i Oslo politidistrikt erfart at politiets arbeid påvirker befolkningens tillit / mistillit til politiet for de som lever marginalisert, utenfor viktige samfunnsinstitusjoner og i utfordrende boområder?*

¹⁵Rikskriminalpolisen 2014: *En nationell översikt av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället*. Underrättelsessektionen. Sverige

3. Metode

Kjernespørsmålene er hvorvidt Oslo, ut fra politiets erfaringer og forståelser, har "parallelsamfunn", samt de to spørsmålene om hvilke begrepet man i dag bruker, og risiko- og beskyttelsesfaktorer. For å belyse dette er det foretatt samtaler og intervjuer med et utvalg av de ansatte i politidistriktet. I løpet av mai 2016 har datainnsamlingen skjedd i form av 11 uformelle samtaler og 7 intervjuer med tjenestepersoner. Intervjuene har til dels vært meget åpne, dels semi-strukturerte. Intervjuene er primært tatt som personlige møter, mens de uformelle samtalene primært er tatt som telefonsamtaler. Det understrekes at den kunnskap som framkommer fra disse intervjuene, er resultat av de særskilte relasjonene våre informanter har til omverdenen gjennom sin politirole. Relasjonell kunnskap gir aldri noen fullstendig eller objektiv beskrivelse, men vil alltid være preget av posisjonen man ser virkeligheten ut fra.¹⁶ Her dreier det seg om ulike typer persepsjon, eller "politiblikk", der oppgavene med å forebygge, håndheve og være en hjelpende hånd i samfunnets samlede innsats for å fremme rettsikkerhet og trygghet, er styrende.¹⁷ Andre samfunnsaktørers innsikter, også kunnskap om erfaringene "nedenfra", fra beboere i Oslo, vil kunne bygge ut og forandre resultatene fra den foreliggende studien.

Intervjuene har støttet seg til en intervjuguide¹⁸ i større eller mindre grad. Den har primært fungert som plattform og inngang til bredere refleksjoner over problemstillingene. Innledningsvis ble alle informantene presentert for en felles tekst¹⁹ som introduserte spørsmålet om parallelsamfunn og Politirådets ønske om kunnskap. Det viste seg at alle informantene hadde reflektert rundt mediernes presentasjon av problemer med parallelsamfunn, og enkelte hadde drøftet det med sine kolleger. Intervjuene har nok likevel utløst en bevisstgjøringsprosess for noen av informantene. Flere oversendte i etterkant nye kommentarer og rapporter fra arbeidet med utfordringene man berørte i intervjuene. Datamaterialet til denne rapporten omhandler derfor både selve samtale- og intervjumaterialet samt de oppfølgende kommentarene og informasjonene som noen av informantene oversendte i etterkant.

Det er en utfordring å skulle undersøke et fenomen som ikke er klart definert, men som hver betjent kan legge sin betydning i. Hvordan informantene i utgangspunktet har tolket begrepet "parallelsamfunn", og hvilken forforståelse som har ligget til grunn når de vurderte denne

¹⁶ Vi følger her tradisjonen med å vektlegge relasjonell tenkning i sosiologien. Se f.eks. Prieur, A. & Sestoft, C., 2007: *Pierre Bourdieu. En introduksjon*. København, Hans Reitzels Forlag, kap 4, s. 119.

¹⁷ Jmfr. Politiloven § 1.

¹⁸ se vedlegg 1

¹⁹ se vedlegg 2

problembeskrivelsens relevans for Oslo, var trolig avhengig av hvor man selv jobber i politidistriktet, hva man jobber med, hvilke medier man har lest og hva man har hørt og diskutert med kolleger. I tillegg har det vært mange enkeltreportasjer i ulike medier fra svenske forsteder som Rinkeby, der politifolk og andre har uttalt seg negativt om utviklingen i forstedene. Det har samtidig blitt presentert positive fortellinger med folk som har nyansert bildet. Det har vært reportasjer om et politi som aldri kjører alene inn i disse områdene, men også fortellinger fra politifolk som trives i jobben og arbeider godt forebyggende i de samme områdene.

Utvalget av informanter ble trukket strategisk med mål om å dekke særlig opp politistasjonskretser med bomiljøer med en stor andel personer med annen etnisk bakgrunn enn norsk, da nettopp slike boområder var fokus i debatten våren 2016. Siden polititjenesten er variert, var det også et mål å dekke tjenestepersoner på flere nivå, fra ledelse til operativt nivå, fra både ordenstjenesten, etterretning og forebyggende enheter. Primært har informantene blitt rekruttert fra de østlige politistasjonene Grønland, Manglerud og Stovner. Også Seksjonen for organisert kriminalitet har vært kilde til informasjon. Det var viktig for oss å få i tale de som kjenner de belastede bo- og nærmiljøene i Oslo.

Samtalene og intervjuene ble utført av to ansatte ved Strategisk stab. Begge er samfunnsvitere, den ene også politiutdannet. Begge har lang erfaring fra, og er godt kjent innenfor, Oslo politidistrikt. Det følger både fordeler og ulemper med at intervjuene tas av personer innenfor egen politiorganisasjon og -kultur.²⁰ På den ene siden skjer kommunikasjonen da mellom parter som deler samme institusjonelle kultur og språk. Dette gir en gjensidig forståelse og gjenkjenning av referansene som benyttes i samtalene, og som omhandler personer, enheter, praksiser og historiske hendelser i Oslo politidistrikt. På den annen side gir den felles referanserammen også en mulig blindhet for utfordringer og mangler i de særegne måtene politiet beskriver utfordringene og sitt eget arbeid. Det foreligger også en viss spenning i at både intervjuer og intervjuet tilhører samme hierarkiske organisasjon, og det kan ligge et uuttalt press på å gi svarene man tror er anerkjent høyere opp i hierarkiet. Ikke minst kan det ha oppstått en intervjuereffekt av at den ene intervjueren jobber med mangfoldsarbeid i politiet. Dette kan ha gitt ubevisste normative føringer på hvordan de intervjuede har villet framstå og beskrive sine erfaringer og synspunkter. For å motvirke dette har flere intervjuer blitt gjennomført av en annen intervjuer. Denne intervjueren har aldri jobbet spesielt med mangfoldsarbeid, men har de siste årene jobbet spesielt med forebygging og barne- og ungdomskriminalitet.

²⁰ Se f.eks. Wadel, C. 2014: *Feltarbeid i egen kultur*, Cappelen Damm. Først utgitt 1991.

DEL II RESULTATER

Mener politiinformantene at det finnes parallellsamfunn i Oslo? Hvilke ord bruker de for å beskrive utfordringene de ser – og hvordan definerer de parallellsamfunn? Hva ser de som risikofaktorer for at slike samfunn får utvikle seg, og hva ser de som beskyttelsesfaktorer eller forebyggende for å hindre slike samfunn i å utvikle seg?

4. Eksisterer fenomenet parallellsamfunn i Oslo?

Innledningsvis i intervjuene ble det vist til debatten rundt Paris, Molenbeek og svenske forsteder våren 2016. Informantene fra de ulike politistasjonskretsene i Oslo ble spurt om de kjente seg igjen i det som ble skrevet. Informantene var samstemte i sitt svar. Samtlige svarte benektende på spørsmål om parallellsamfunn var en utfordring for Oslo. De var tydelige på at de ikke kjente seg igjen i beskrivelsene fra Sverige:

- Det er så langt fra parallellsamfunn som vi kan være – vi er ikke i nærheten av Sverige.

- Det er ingen områder i Groruddalen som minner om svenske tilstander.

- Kan du ikke spørre meg direkte om vi har parallellsamfunn – for da kan jeg svare NEI! med store bokstaver og utropstegn.

Det viste seg at flere av informantene hadde opplevd at mange ville snakke med dem om de hadde erfaringer med parallellsamfunn. Også journalister hadde oppsøkt dem med spørsmål om dette:

-Det er ikke slik her. Hvorfor bruke så mye tid på dette? Journalister ringer og spør hele tida og jeg svarer at vi har ikke slike steder. Men de fortsetter å spørre.

Fra lederposisjon var holdningen like entydig. En av dem spurte retorisk tilbake:

- Tror du jeg ville sendt folka mine ut dersom jeg opplevde at det var utrygt for dem? Men det er ikke utrygt. Vi går hvor som helst og snakker med hvem som helst.

Informantene var svært opptatt av å si at vi er langt fra det som er beskrevet fra nabolandet vårt, og tydelige på at vi i Oslo ikke har parallellsamfunn, slik de forstår begrepet.

5. Politiets bruk av andre problembeskrivelser

Selv om alle informantene var negative til å beskrive situasjonen i Oslo som preget av parallellsamfunn, kom det svar som viste at de samtidig identifiserte utfordringer i Oslo. De ser ikke

tendenser til det de forbinder med "parallelsamfunn", men de har likevel erfaringer med enkelte av de samme utfordringene som svensk politi har beskrevet.

- Vi har ikke det vi definerer som parallelsamfunn. Men vi ser jo noe av det de ser i Sverige.

Informantene var derfor ikke fremmed for at noen av de problemdimensjonene som det var vist til i omtale av parallelsamfunn, også kunne finnes i Oslo. Det er begrepet parallelsamfunn – og den "totalpakka" det innebærer, som de er tydelige på at ikke finnes i Oslo. Så hvordan beskriver de da de polisiære utfordringene man tross alt har i Oslo?

5.1. Belastede adresser

Enkelte informanter la vekt på at det også i Oslo finnes visse steder som er mer utfordrende enn andre, men var da presise i referansen til spesifikke bostedsadresser. Utfordringene ble dermed nærmere knyttet til enkeltaktører og -miljøer i ulike byrom, men ble ikke knyttet til spesielle bydeler eller forsteder:

-Nei (ikke parallelsamfunn), men vi har områder som er mer utfordrende enn andre. Jeg vet ikke hva som legges i ordene parallelsamfunn da, men områdene hvor det skjer mye er (... spesifikke adresser).

Dette svaret kom fra Grønland krets der særlig ett område pekes på som utfordrende, men da knyttet opp til et par spesifikke blokker særlig, og ikke området som helhet.

I svarene fra Groruddalen fokuseres det nettopp på det motsatte av at det er særskilte geografiske områder som peker seg ut som belastende. Kriminelle nettverk, gjenger og slekts-klaner var mer fremtredende tidligere, og da med et visst geografisk preg. I dag er det, ifølge våre informanter, mer likhet som kjennetegner dalen:

-(Problemene)..er jamt fordelt i hele Groruddalen. Det er ikke én adresse eller én blokk eller ett område som lyser rødt. Sånn var det mer før. Vi hadde jo Furuset for noen år siden, men det var heller ikke parallelsamfunn. Det var jo mer gjeng, knytta til familie, mer mafia-aktig og vi visste hvem vi skulle gå på. Nå er det ikke slik heller. Det er noe litt overalt. Der det er tett bebyggelse er det flere saker, men det går på enkeltpersoner.

I stedet for hele avgrensede områder pekes det altså på spesifikke adresser som lett kan knyttes til personer politiet kjenner fra før.

5.2. Rus og psykiatri

Forklaringene til informantene er preget av at jobber på individnivå. De kjenner områdene sine, de vet hvor det ofte oppstår problemer. De kjenner ofte familiene og/eller menneskene i sine områder. Det finnes likevel flere fellesnevner, og rus og/eller psykiatri er en av dem. Det er ikke nødvendigvis beskrevet som et problem i seg selv, men det påpekes at flere av de personene politiet jobber med har utfordringer som er knyttet til for eksempel rus:

-Utfordringene er ikke nye, men de er der, og psykiske lidelser er en av dem. Både i forhold til barn og unge, men og hos foreldre.

-Det vi ikke hadde blant de norsk-pakistanske ungene var rus. De ungdommene vi jobber med nå er mye rus. Det bøttes nedpå med alkohol og det er mye cannabis. Det er mange med bakgrunn fra Somalia nå, men det er mye forskjellig, med bakgrunn fra veldig mange land, Norge også.

5.3. Kriminelle miljøer og gjenger

Andre informanter var opptatt av mer kollektive perspektiver på kriminalitet, men også disse mente samtidig at det ikke er fruktbart å fokusere på spesielle geografiske områder. Det er ikke slik at enkelte steder peker seg særskilt ut som belastende og "parallele". Isteden for et geografisk fokus ville de vise til bestemte nettverk og miljøer:

- Spørsmålet går ikke på områder. Dersom vi har en bekymring så er den mer knytta til enkelte kriminelle miljøer, ikke til avgrensede områder.

Begrepet "gjeng" ble brukt som en måte å begrepsfeste et problem med et ungdomsmiljø øst i byen. Det ble understreket at dette ikke var knyttet til ett enkelt boområde eller bydel:

-(Bydelen) ...er et veldig variert område. Det er ikke en gate, det er mange spredte områder. De vi sliter med er XX (spesifikt gjeng-kallenavn). Vi ser nok ikke helt rekkevidden av hvor stor påvirkning de har på ungdommene. Igjen er det ikke noe spesielt område. De starta rundt X skole og X ungdomsskole, og dette er områder som kan være utfordrende på kveldstid. Men på skolene våre så har jeg aldri opplevd familier som melder seg helt ut. De kommer når vi ber dem om å komme. Når vi sier de må komme på skolen og snakke med oss, for eksempel, så kommer de.

Sentralt i rapportene fra Sverige er at politiet har svært lite kontakt og dialog med de kriminelle miljøene. Det har også vært lite dialog mellom politiet og de som er i randsonen av gjenger og kriminelle nettverk. Våre informanter vektla at politiet i Oslo har dialog med alle, også såkalte tunge kriminelle miljøer. De beskrev også den dialogen politiet har med de som er i randsonen, for eksempel venner og familiene til de som er involvert i kriminelle nettverk. Dette er i tråd med Oslo-

modellen som er beskrevet i flere rapporter, blant annet rapporten "Alt starter og avsluttes med et håndtrykk" ²¹.

5.4. Radikalisering og parallelle normsystem

I rapportene om parallellsamfunn fra svenske myndigheter inngår religiøs ekstremisme som et sentralt kjennetegn for de særlig belastede områdene. Våre informanter fremhevet ikke dette temaet i beskrivelsene av de lokalt forankrede utfordringene. Dette betyr ikke at Oslo politidistrikt ikke har problemer med radikalisering blant sine innbyggere, men at dette ikke er noe informantene av seg selv trekker frem.

Når våre informanter ikke fremhevet religiøs ekstremisme som et lokalt eksisterende fenomen av betydning for mulig framvekst av parallellsamfunn, kan det også skyldes at de opplever at det jobbes godt forebygget med dette temaet, både fra politi og kommune. Det som derimot løftes som en bekymring er temaet som med en fellesbetegnelse omtales som "sosial kontroll". Især vektlegger enkelte informanter at det i noen minoritetsmiljøer praktiseres et familiebasert kontrollsystem med normer om seksualitet, kropp, hvem man kan forelske seg i og andre grader av selvbestemmelse. Informanten som klarest henviser til slike parallelle moralsystemer, understreker at vi her muligens er på grensen av hva som i dag defineres som politiets oppgave:

-I vår krets tenker jeg at det ikke er bosted som er utfordring. Jeg kommer ikke på noen boområder hvor jeg tenker at; der er jeg bekymra. Det er mer andre ting, som sosial kontroll. Det ser vi en del av og det er bekymringsfullt. Det kan være småsøsken, kusiner, fettere eller andre som blir passa på av eldre folk. Det er jenter, men også gutter, som merker denne kontrollen. De har veldig ulik bakgrunn, Afghanistan, Somalia, Pakistan – veldig mye forskjellig. Det har vært mye på X skole. Det er for eksempel slik at hvis de har snakka med oss, eller helsesøster eller miljøarbeider, så kommer en eldre bror eller vennen til en eldre bror, og lurer på hva de snakka om. De blir passa opp. ...Så ikke parallellsamfunn, men det med sosial kontroll, det har vi.....

5.5. Manglende tillit til samfunnsinstitusjoner, som barnevernet

En klar bekymring særlig blant forebyggerne, var tilliten, eller rettere sagt den mistilliten de ser at enkelte innbyggere, og da særlig innbyggere med minoritetsbakgrunn, har til barnevernet. Svikt i tilliten kan være en risikofaktor for at det dannes kriminelle nettverk, som etablerer egne regler og justis på utsiden av de legale strukturene.

²¹ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_1548.pdf

- Vi har snakka med noen frivillige og de forteller at de tøffeste ungdommene nå er ungdom med somalisk bakgrunn som har bodd ute av Norge en stund. Noen har vært i England eller Somalia, og noen flytta for å komme unna barnevernet. Men de har drevet med ran i England og er nå tilbake. De viser null respekt, heller ikke for de eldre med somalisk bakgrunn.

Det de beskriver her er en klar tilbaketrekking for å unngå storsamfunnets institusjoner, så vel som oppmerksomhet fra egne etniske miljøer. Tilbaketrekking og mistillit til storsamfunnets institusjoner finner vi også beskrevet fra de særskilt utsatte områdene i Sverige.

5.6. Parallele økonomiske institusjoner?

I de tidligere omtalte rapportene fra svenske myndigheter inngår også bruk av alternative økonomiske institusjoner som et aspekt. De politiansatte i forstudien fra Oslo politidistrikt nevnte ikke dette som en utfordring ut fra eget initiativ. Det ble heller ikke spurt spesifikt om det i intervjuene. At dette ikke ble nevnt kan henge sammen med metoden og utvalget av lokale forebyggere og ordensstyrken som hovedkilde til informasjon. Andre deler av Oslo-politiet, for eksempel Seksjonen for Organisert kriminalitet og Finans- og Miljøkrimseksjonen, kan ha erfaring med dette. Det må i tilfelle undersøkes nærmere.

6. Definisjonen av parallellsamfunn utfra politiblikket

Som nevnt innledningsvis finnes ingen klar definisjon av parallellsamfunn. Som vi har sett var både rettslige, sosiale, økonomiske, etniske og religiøse aspekter integrert i den svenske rapportens definisjon av særskilt usatte områder. Vi presenterer nedenfor hva politiinformantene i Oslo la vekt på i sin tolkning av parallellsamfunn. Det ble tydelig at enkelte aspekter var langt mer avgjørende enn andre i politiinformantenes vurdering av hvorvidt "parallellsamfunn" finnes i Oslo. Disse momentene er uthevet i oversikten under. For våre informanter innebærer parallellsamfunn:

1. *Det er et definert geografisk område.*
2. *Det er områder som er utrygge og forbundet med fare for politiet å gå inn i ("no-go soner").*
3. *Politiet har få og svake relasjoner til beboere i området, og dårlig oversikt over hva som skjer der.*
4. Det er områder der beboerne har manglende respekt for, og tillit til, storsamfunnets regler og normative institusjoner.
5. Det er store innslag av fattigdom og mange står utenfor storsamfunnet.
6. Det foregår ofte omfattende kriminell aktivitet innenfor området.
7. Høy andel med annen etnisk bakgrunn enn norsk, ofte med kort botid i landet.

Når informantene i Oslo politidistrikt så tydelig hevdet at det ikke er parallellsamfunn i Oslo, syntes det primært å være knyttet til de tre øverste punktene. Det var tydelig at våre informanter forbinder begrepet "parallellsamfunn" primært med et geografisk avgrenset område, der det er forbundet med fare for politiet å gå inn, og der det er vanskelig å drive politiarbeid. Det er altså de polisiære dimensjonene ved begrepet som informantene fra Oslopolitiet vektlegger. Tilstedeværelse av parallellsamfunn avkrefte fordi informantene mener det overalt i byen er mulig å utføre forebyggende og operativt politiarbeid som ivaretar rettsstaten. Parallellsamfunnsbegrepet oppleves derfor ikke som relevant i deres daglige arbeid.

Vektleggingen av egne arbeidsbetingelser kan ha flere grunner. Trolig er det et viktig hensyn at "parallellsamfunn" omhandler en del utfordringer som politiet i Oslo er kjent med, men som de behandler under andre problembeskrivelser. Det må være nye og ekstra utfordringer som inngår i begrepet, som kunne gjøre en ny probleminnramming relevant. Det er imidlertid ikke noe nytt for de fleste politibetjenter å håndtere subkulturer og enkeltpersoner som ikke følger majoritetssamfunnets etablerte normer for livskvalitet og livsførsel. Snarere er dette en del av politiets hverdag. "*The usual suspects*" tilhører vanligvis sosialt, psykologisk og økonomisk belastede og marginaliserte personer og grupper av befolkningen.²² Det nye som begrepet parallellsamfunn omhandler, er situasjonen der politiet møter sterk lokal motstand og mistillit som reelt hindrer dem fra å utføre sitt arbeid i et geografisk avgrenset boområdet. Dette kjenner ikke våre informanter seg igjen i.

Det er fenomenet som er blitt beskrevet som "*no-go soner*", som for politiinformantene oppleves som det sentrale elementet når de benekter eksistensen av parallellsamfunn i Oslo. På tidspunktet for undersøkelsen (våren 2016) var det, ifølge våre informanter, ingen boområder eller nærmiljøer som var "*no-go soner*" for politiet i Oslo. Alle informantene understreker at situasjonen her er annerledes enn i svenske forsteder, slik mediene har formidlet det.

Selv om informantene avkrefter parallellsamfunn i Oslo, har vi sett at de identifiserer utfordringer. Disse knyttes i større eller mindre grad til belastede adresser, rus, psykiatri, trange boligforhold og fattigdom, sosial kontroll, manglende tillit til samfunnsinstitusjoner, kriminelle miljøer osv . Bekymringene knyttes ikke til avgrensede geografiske bomiljøer, og heller ikke til ensartede etniske grupper. Informantene kjenner politikretsens utfordringer så godt at de kan omtales med

²² Rounding up the usual suspect er et uttrykk innen kriminologien. Se for eksempel Erich Goode, 1994: Round up the usual suspects: Crime, deviance, and the limits of constructionism. *The American Sociologist* December 1994, Volume 25, Issue 4, side 90-104.

henvisning til spredte enkeltadresser og enkeltpersoner. Når de beskriver eventuelle grupperinger, er det primært som "kriminelle miljøer", eventuelt som en "gjeng". Disse er ikke verken etnisk ensartede eller geografisk lokaliserte. Tendensen er at innvandretette områder i seg selv ikke trekkes frem som et problem. I stedet pekes det på at det er utfordrende når mange med ulike sosiale utfordringer plasseres i ett område. I denne sammenhengen uttrykkes det også en stor bekymring for de barna som vokser opp i blokker forbundet med store kriminalitetsutfordringer. Mange av disse barna har minoritetsbakgrunn og bor i kommunale boliger.

Når vi skal definere hva politiet mener med parallellsamfunn må vi altså ta med alle de syv punktene som ble nevnt ovenfor. Elementer av disse punktene finner informantene i Oslo, men de finner ikke alle syv samlet, og de opplever ikke at politiet har mistet kontroll.

7. Risiko- og beskyttelsesfaktorer

Politirådet ønsker mer innsikt i de faktorer som kan fremskynde eller forhindre utvikling av parallellsamfunn. Informantene i Oslo politidistrikt er klare på hva de mener fungerer i Oslo og hva ser som bekymringsfullt. På plussiden trekker de frem politiets kjennskap til byen, relasjonene de opparbeider til ulike bomiljøer, nettverk og privatpersoner, og ikke minst alle gode samarbeidspartnere. Flere trekker frem at en ny framtidig politiorganisasjon kan påvirke det polisiære arbeidet, ikke minst betingelsene for et reelt nærpoliti. Det trekkes frem som en bekymring at det er for lite tid til å drive godt relasjonelt og forebyggende politiarbeid. Flere peker på at det er det politiet *ikke* måles på, som kanskje er det aller viktigste arbeidet.

Informantene er også opptatt av at politiet ikke kan betraktes som eneleverandør av forebyggende og bekjempende tiltak overfor alle de sosiale, rettslige, kulturelle og religiøse aspekter som inngår i den vide definisjonen av parallellsamfunn. Mange av dem ligger utenfor politietatens rekkevidde, og kan best påvirkes av andre samfunnsaktører. Blant annet gjelder dette faktorer som bostedspolitik, sysselsetting, barnehage og utdanningspolitikk og språkopplæring. Samarbeidsformer mellom politi og andre instanser, og grenseoppganger i ansvar og arbeid mellom disse, er et sentralt tema i vurdering av risikoreduksjon og forebyggende tiltak. Nedenfor skiller vi mellom risiko- og beskyttelsesfaktorer som informantene opplever ligger utenfor politiets ansvarsområde, og faktorer som de mener politiet kan påvirke.

7.1. Faktorer utenfor politiets ansvarsområde

7.1.1. Sosioøkonomiske forskjeller

Flere av våre informanter trakk frem de sosioøkonomiske forskjellene blant byens beboere som delforklaring på sosial uro, lovbrudd og kriminelle nettverk. Dette gjelder ikke bare forskjell på "øst og vest" men også områder der fattige og rike bor i nærheten av hverandre og barna går på samme skoler. Nordstrandområdet og Hovseterområdet ble pekt på som typiske eksempler på steder der fattige og rike bor tett på hverandre, og der uro og kriminalitet er relatert til dette:

-Jeg tror mange opplever mye som urettferdig. De bor ni stykker i en leilighet, mens dem de går på skole med bor i villa på mange hundre kvadrat, til mange millioner. Jeg tror de store kontrastene kan påvirke og skape stor misnøye.

Sosioøkonomiske forskjeller ble også trukket frem av andre som jobber i andre områder, og da særlig med ungdom. Når de unge ser andre på samme alder som har mye og de selv har svært lite, så vil veien til "raske penger" virke fristende. Noen vil da kunne komme i kontakt med kriminelle nettverk. Skole og arbeidsliv kan bli forkastet, man finner arenaer utenfor det storsamfunnet kan tilby.

7.1.2 Arbeidslivstilknytning

Parallellsamfunn handler om å leve på siden av storsamfunnet, og arbeidslivstilknytning regnes ofte som en av de viktigste nøklene til integrasjon og deltakelse. Særlig er det viktig at foreldre kommer i jobb. En av våre informanter sa at han frykter økt arbeidsledighet, fordi de ser så tydelig at lediggang er et kjennetegn ved de utførende aktørene og nettverkene av unge lovbytere.

-Det går bra nå, men vi skal ikke sove. Vi ser jo en utvikling med skyhøye boligpriser og mange som kan miste jobbene, så vi må være obs. Jobb og bolig. Har man det, er mye på plass. Mange av de litt eldre ungdommene har ikke det, og da blir det krevende.

-Den største utfordringen vi ser, er å følge opp de som dropper ut av skolene. Men da har vi for eksempel LOS prosjektet. Loser plukker opp ungdommene og får de på skolen, og vi har så mange solskinnshistorier. For eksempel fikk vi en i forrige uke, da vi var på møte. En gutt som ikke har vist seg ute omtrent på to år, vært mye på data, nå er han i gang, er på skolen og har begynt å få seg et godt nettverk. Man blir rørt av sånt.

Flere pekte på at det å forhindre frafall fra skolen er en kjerneoppgave. I den forbindelse var de svært skeptiske til forslaget som forelå om 10%-regelen for skolefravær.²³ :

-Vi skal sammen med utekontakten nå se litt nærmere på hvem de er de som selger (narkotika). Mange av dem har droppa ut av skolen... Jeg er bekymra nå for den nye fraværsmodellen, for den vil ramme de vi nå jobber med, hardt.

-Når det er sagt så må jeg si at jeg er veldig skeptisk til den nye 10 % regelen for fravær som regjeringen foreslår. Den vil ødelegge for de ungdommene vi jobber med.... Vi vet jo og at drop-outs er større i noen bydeler enn andre og det er overrepresentasjon av gutter med innvandrerbakgrunn.

Når skole og sysselsettingspolitikk trekkes inn i en samtale om parallellsamfunn, viser det hvor komplekst dette feltet er. Parallellsamfunn handler jo nettopp om å havne utenfor storsamfunnet. Forebygging av parallellsamfunn innebærer å sikre alle lik mulighet til deltakelse. Mye av dette ligger utenfor de virkemidler politiet rår over.

7.1.3. Fattigdom, spesielt blant personer med innvandrerbakgrunn

Parallellsamfunnsdebatten i mediene dreide seg i stor grad om at mange av de problematiske boområdene var befolket av personer med innvandrerbakgrunn. Det at personer med innvandrerbakgrunn har dårlige boforhold og at flere fattige bor tett finner vi også eksempler på i Oslo:

-Det som kjennetegner området er trangboddhet, mange utenfor arbeidsmarkedet, få som eier egen bolig, sosiale problemer. Mange har ikke sin egen pult, eller sitt eget rom, og når man tar risikovurderinger så er scoren tydelig – det er en opphopning av sosiale problemer. Det er ofte mange barn i familien, de scorer på rus og på psykiatri.

Politiet har tradisjonelt jobbet tett opp mot fattige områder. Det er ikke nytt. Det som er endret i Oslo de siste tiårene er at mange av de som er fattige og bor trangt har innvandrerbakgrunn. Mange av informantene påpekte da også at dette gjelder mange av de menneskene politiet i Oslo kommer borti. Flere påpekte at mange av ungdommene – selv om de har minoritetsbakgrunn, er norske, og at det da blir feil å snakke om etnisitet:

-Poenget er at de ungdommene vi er bekymra for, er norske. De er født her og går på skole her. Ser du på navna, er mange såkalte utenlandske navn. Men vi jobber nå med andre og tredje generasjon, så det spørsmålet om innvandrere: Det er ikke det som er kjennetegnet på dem vi jobber med. De har ikke innvandret, de er født her.

²³ <http://www.udir.no/ny-forside/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Vitnemal/fravarsgrense---udir-3-2016/>

Mange av informantene har opplevd endringer i utviklingen knyttet til etnisk mangfold i sine politikretser. Uttalelsen nedenfor er fra en av informantene som arbeider i Groruddalen, og viser at mangfold er den nye normalen

-Det er ikke én bakgrunn på dem. Før var det; Tamlar var sånn. Og de møttes der og hang sammen der. Og Pakistanere sånn. Men nå er de Grorud-døler. De er en miks, og det er Groruddalen som er fellesnevneren. De går jo på skole sammen og er sammen, og det er en blanding. Med "de" mener jeg ungdommer, og noen har bakgrunn fra Somalia for eksempel. Men vi har jo ikke et problem med "Somaliere i Groruddalen". Det blir helt feil, for mange klarer seg veldig bra. Og de som er trøbbel er enkeltindivider, og de har alle mulige bakgrunner, norske og. Så problemet er de kriminelle, og det har det alltid vært.

Etnisitet kommer likevel opp som tema i flere av samtalene, men da ofte knyttet til de som nylig har innvandret. Botid og bakgrunn brukes som forklaring på blant annet forholdet til myndigheter og norske regler, og forholdet mellom kjønnene. Der dette tydeligst knyttes til lovbrudd, handler det imidlertid ikke om uro og kriminalitet i det offentlige rom, slik "parallelsamfunn" omhandler, men familievold.

-Vi har noen utfordringer på familievold. Eksempel med noen av de fra Somalia. De har ikke noen forståelse av at det er noe politiet har noe å gjøre med.

Flere av informantene snakker om innvandrerbakgrunn som en faktor som kan vanskeliggjøre politiets arbeid, men likevel på en annen måte enn som lokalmiljøers motstand mot politiet og rettsprosessene. Det som trekkes frem er at noen familier kan være krevende å jobbe med av praktiske hensyn, som at man må bruke tolk, men også fordi man må gjennom et lag med skepsis til politiet. Noen av barna som politiet jobber mye med har foreldre med en kriminell historikk.

Noen av ungdommene som er utfordrende i dag har flere år bodd i utlandet, eksempelvis i England. Politiet har fått vite at de ble sendt bort fra familien i Norge til familie i andre land, evt at hele familier drog, for å komme bort fra barnevernet. Skepsisen til barnevernet i flere minoritetsmiljøer beskrives av våre informanter som en utfordring for å kunne følge opp familier godt. Flere av informantene er bekymret for ungdom som har oppholdt seg lenge i utlandet, ofte under vanskelige forhold. Noen av de mest utfordrende ungdommene i Oslo i dag har denne historikken.

Sosioøkonomiske forhold generelt, og boforhold spesielt vekker bekymring. Trangboddhet og det at mange bor i blokker med mange sosialboliger, der flere med kriminell bakgrunn også bor, trekkes frem som særdeles bekymringsfullt.

7.1.4. Foreldrenes mulighet til deltakelse, herunder norskkunnskaper

-Foreldre kan ikke norsk og da får de problemer med å følge opp. Jeg var i møte med en somalisk kvinneforening på (X sted) for tre uker siden. Mange av dem snakket ikke norsk. Så jeg spurte dem om hva som var grunnen til at de ikke snakket norsk. En kvinne reiste seg og forklarte at når du har oppdratt syv barn, så har man ikke tid til språk. Så lo hun godt. Hyggelig dame. Men der har du litt av problemet.

Mangelen på norskkunnskaper skaper bekymring for noen av informantene. Politiet bruker i dag mye tid på samtaler som må gå via tolk, og det har sine utfordringer. Barna får dessuten en rolle de ikke skal ha med å veilede sine foreldre, og foreldrene selv mister ofte vesentlig informasjon for å kunne følge opp sine barn. For politiets forebyggere er ofte foreldrene de viktigste samarbeidspartnere, og da er det vesentlig at foreldre har gode redskaper for å kunne veilede sine barn. Mye informasjon foreligger kun på norsk, og man stiller betydelig sterkere dersom man forstår det norske språket.

7.2. Faktorer politiet kan påvirke

I de svenske myndighetsrapportene ble kontinuitet i nærvær av synlig politi i de belastede områdene identifisert som en sentral faktor for å bygge av tillit i relasjonen mellom politi og den lokale befolkningen.²⁴ Andre sentrale faktorer var tverretattlig samarbeid og politiets kommunikasjon med kriminelle miljøer. Også våre informanter vektlegger hvordan politiet selv er med og påvirker tillitsforholdet. De er bevisst at egne tilnærminger kan ha betydning for både inkludering, stigmatisering og utenforskap. De vektlegger både kvaliteten på nærpolitiarbeidets dialog og tillitsskapende relasjonsbygging, og bredden i politiets forebyggende innsatser, som viktig i politiets samarbeid for å forhindre utvikling av det de tenker på som parallellsamfunn.

7.2.1. Nærpolitiets tilnærming

Mange av informantene kommer inn på hvordan polititaktikk kan virke inn på relasjonen mellom politi og befolkningsgrupper. Det blir vist til en tidligere hendelse som et eksempel på hvordan politiets tilnærming også kan bidra til å øke mistillit og motstand, og skjerpe konfliktlinjene mellom befolkning og politi:

-Det var noen utfordringer rundt (område XX) for et par år siden der politibiler ble kastet steiner på. Men dette tok vi opp internt. Det handla jo om måten man gikk inn på. De kom med hele kavaleriet og hundepatrulje og greier, og folk ble forbanna. Så vi fikk tatt den ned. Det handler jo om

²⁴ Rikskriminalpolisen 2014: *En nationell översikt av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället*. Underrättelsessektionen. Sverige

tilnærminga vår, og der gikk noen i politiet for høyt ut. Det nytter ikke i boområder, å gjøre det. Da ville de ha back up når de skulle inn på skolene. Nå er det ikke lenger et tema. Vi kjører inn alene.
En annen informant forklarer samme situasjon slik:

-Det var ikke riktig å gå inn med store biler og kontrollere. Vi hadde jo ferdigprinta kart og (endte opp med å) bortvise han på 14 år, som hadde vært på trening. Så han måtte ta lang omvei hjem. Det er jo helt feil. Så nå forklarer vi alltid, dersom vi må kontrollere, og vi begrunner det i klager fra beboerne selv, og det at vi skal ha et godt bomiljø for alle. Også for dem. Og vi bruker tid på prat. Der har lederen på politiposten vært veldig klar!

Politiet må av og til inn med både store biler, hunder, og "hele kavaleriet" som det snakkes om her. Det er det ingen uenighet om. Det som her trekkes frem er hvor viktig det er å tenke helhet i politiarbeidet. Man må forstå menneskene og stedet der man jobber, blant annet for å unngå at man får boområder mot seg, slik som beskrevet i Sverige.

Samtlige informanter trakk frem at i Oslo politidistrikt jobber politiet med dialog. De gav et klart inntrykk at dette ikke bare er fine ord, men at dialog er blitt en viktig, innarbeidet arbeidsmetodikk:

-Det som er bra, er dialogen og kommunikasjonen. Det er vi stort sett flinke til.

-Det er nettopp det. Vi snakker med folk.

Dialog sees ikke bare som viktig for å bygge tillit til publikum, men også for å kunne gjøre jobben sin ordentlig og ha kjennskap til miljøer i kretsen man jobber. Dialogen og kjennskapen til hva folk gjør, innebærer ifølge informantene at man kan spisse politiarbeidet. Man vet hvor ting skjer, ofte også hvem som er involvert.

-For å jobbe her hos oss så må du være glad i å prate, for vi prater mye med folk. De politifolka som er redde.... Da må de kanskje se på tilnærminga, for den er veldig viktig. Det betyr mye med kjennskap, motivasjon og engasjement.

Enkelte av informantene knytter dialogfokus og det gode kjennskapet til befolkningen til sin egen sikkerhet. De mener det kan ha hatt en betydning for hvordan vi i Oslo har unngått de skarpe konfrontasjonene mellom befolkning og politi, som man ser ut til å ha i Stockholm. Det følgende sitatet er fra en som har fått tid og mulighet til å jobbe tett på et spesifikt miljø:

-Nå kjenner vi miljøet. Vi kjenner dem og de kjenner oss. Det er beskyttelse i det, vet du. Så det er ingen av mine folk som sier de ikke vil gå patrulje her.

En avdelingsleder er mer bekymret. Han mener at de ansatte i det siste har hatt for lite tid, og understreker viktigheten av at man må ha tid og mulighet til å jobbe med relasjonsbygging:

-Ofte er det en som prøver seg. Så samler noen andre seg rundt ham. Dersom politiet har en relasjon til en i tilskuerflokket, så går det som regel veldig bra. Vi MÅ være der ute. Vi må bygge de relasjonene, slik at vi kjenner ungdommene den dagen vi trenger det.

Man anser altså dialog og relasjonsbygging som vesentlig for egensikkerhet, men også for publikums trygghet og for problemmiljøenes tillit til politiet som løsningsagent.

7.2.2. Politiet må være mer ute blant folk

Overskriften her er muligens en velbrukt og noe forslitt setning, men den er ikke mindre viktig av den grunn. Flere av informantene bekymrer seg for framtidens mulighet for et reelt nærpoliti, og var inne på at man gjerne skulle hatt mer tid, og flere folk. Det kan innvendes at det ikke er noe nytt i å ville ha mer folk og mer tid. Likevel gir informantene et klart inntrykk av at Oslo politidistrikt har mistet mye av den kontakten med publikum man hadde tidligere. Flere sier at selv om det ikke har blitt færre ansatte i Oslo politidistrikt i løpet av de siste ti årene, er det færre som jobber oppsøkende ute på stasjonene, på ordensdivisjoner og i forebyggende avsnitt. Byens befolkning øker, også andelen barn og unge, mens det reelle antallet ansatte på ordens- og forebyggende avdelinger har gått ned.

-Vi har ikke så god kjennskap til området vårt nå, som vi hadde for ti år siden. Det er synd. Før delte vi opp kretsen i fire soner, og hver divisjon hadde hovedansvar for hver sin sone. Vi kjørte i sonen vår og hadde ekstra fokus der. Da kjente jeg mange, både familier, enkeltpersoner og miljøer. Vi hadde tid til å stå lenger i hver sak. Vi måtte ikke haste videre, og vi brukte mye tid på å prate. Ofte, nå, har vi bare en eller to biler ute. Og da kan vi jo ikke stå i et oppdrag eller hive oss inn i en basketkamp. Da må vi være klar for vi er den eneste beredskapen

Også de forebyggende avdelingene føler på hvordan tidspresset begrenser det som er tilltsskapende og integrerende politiarbeid i nærmiljøene.

-Vi skulle hatt mer tid til å stikke innom, f.eks. på barneskolene, vi burde vært der. De er ikke prioritert som de andre skolene.

- Vi (har) ofte ikke tid til å gjøre en så god jobb som vi vil, fordi vi må videre på neste oppdrag. Før ble vi ofte igjen på hendelser og snakka mye. Og da fikk vi jo en del kunnskap. Vi gjør det nå og, når vi kan. Men ofte kan vi ikke.

Da blir konklusjonen som følger:

-Jeg er ikke i tvil. Jeg hadde mye større person- og miljøkunnskap før enn det jeg har nå. Det er det ingen tvil om.

7.2.3. Personfokus vs. miljøfokus

Flere informanter peker på at organiseringen av arbeidet internt har konsekvenser for politiets evne til tillitsskapende miljøinnsatser. Mange mener at situasjonen med færre folk ute sammenfaller med at arbeidsoppgaver er endret. Det er langt strengere krav til notoritet, langt mer skrivearbeid og sakene er mer krevende å følge opp i dag enn tidligere.

- Det er ikke lite som skal skrives og følges opp, og hver sak er svært ressurskrevende. Jeg fleiper med at det var lettere å håndtere ti saker på 80-tallet enn én sak i dag. Det er fordi sakskomplekset er så omfattende. Det er også krevende at mange av våre ungdommer har foreldre som må ha tolk, som ikke møter opp uten gjentatteurringer osv. Det gjør at arbeidet med en person tar mye tid og mange ressurser.

Noe av forklaringen ligger, ifølge informanten, i at det krever mer dokumentasjon i dag for at en sak skal holde i retten. Dessuten krever SaLTo-samarbeidet sitt, i form av mange møter og mye oppfølging rundt enkeltpersoner. Noe av forklaringen synes også å ligge i måten man organiserer arbeidet på, f.eks. om man har ungdomsetterforskning og forebyggende på samme avsnitt, eller om man har delt dette. Det er ulike oppfatninger om hva som er den beste løsningen, og det argumenteres begge veier.

-Vi bruker mye fokus på å løse de vanskelige sakene. Det har gjort at vi har mindre informasjon inn. Men det gjør at vi er personfokusert på de ungdommene det lyser rødt på. Vi bruker tiden vår på å etterforske og følge opp enkeltsaker. Vi klarer å jobbe godt med disse, vi får mange ungdommer ut av et kriminelt spor, men dette går ut over noe. Det går ut over den generelle kontakten og det gode proaktive arbeidet.

Særlig informantene fra de forebyggende avsnittene vektlegger at de ønsker mer ressurser til å følge opp saker som etterforskningsavsnittet har hovedansvaret for. De ser at deres innsats kunne spilt en viktig rolle, ikke bare preventivt for den enkelte, men for miljøet og nettverket av personer rundt belastede enkeltpersoner.

-Barn som opplever vold i nære relasjoner, der er vi ikke gode nok. Det å følge opp de ungene er godt forebyggende arbeid. Men det har vi ikke kapasitet til nå. Det er andre som tar den biten. Vi ser jo på mange av de kriminelle vi møter, at de har en historie med vold i nære relasjoner.

-Det er steder der vi ikke er inne. Vi kan for eksempel ha bekymring for flere i en søskenflokk, men vi følger ikke opp familien. Vi går på den ene. Det er mye her som kunne vært gjort bedre.

Det er stor vilje til å jobbe mer, men man er for få og ressursene strekker ikke til. Flere av informantene opplever at utviklingen i politiet har gått i feil retning. Relasjonsbyggende og tillitsskapende arbeid nevnes ikke i måltallsdiskusjoner, det nevnes ikke i satsingsområder, og fokuset

er ikke der. Med knappe ressurser må man prioritere det politiet er pålagt å prioritere. På sikt kan dette medføre utvikling av kriminelle nettverk og motstand mot samfunnsinstitusjoner. Noen av informantene mener man bør rope et lite varsko, selv om vi i dag ikke har "svenske tilstander". De er bekymret for at Oslo politidistrikt i dag har kontroll fordi man flyter på gamle relasjoner, de gode tidene i landet og det gode samarbeidet til andre aktører.

-Spør du meg om hva jeg er bekymra for, så er det nettopp dette; at vi ikke har ressurser til å bygge relasjoner og drive proaktivt politiarbeid.

7.2.4. Desentralisert politi

Opp mot de utfordringer som mediene har beskrevet for enkelte svenske politistasjoner, der det snakkes om en tillitskrise mellom innbyggere og politiet, trekker flere fram nærpolutimodellen. Man mener den bidrar til å forebygge sosialt utenforskap og sosial uro. Den virker som en motvekt til marginalisering. Flere frykter at dagens omorganisering av norsk politi ikke vil ivareta dette nærpolutiet. Sitatet under er fra en på ordensavdelingen, som har kjørt patrulje ute i mange år, og som kjenner byen godt. Han har fulgt med på den omorganiseringen man har hatt i Sverige og ønsker ikke at Norge går i samme retning:

-Jeg tror Sverige har tapt på at de er blitt så sentralisert. Mye mer enn oss. Nå med nytt distrikt (i Oslo) så skal vi jo ikke slå sammen Stovner og Manglerud, kanskje få felles administrasjon, men vi kan jo ikke slå sammen stasjonene. For poenget er jo at vi kjenner byen vår fordi vi har beholdt noe desentralisering. Vi må heller få mer av det. Drømmen er å få flere folk på orden og få tilbake sonekjøringa for det funka. Da hadde vi et bedre overblikk og kjennskap enn det vi har i dag. I Sverige, der er det liksom noe galt når politiet kommer, for de "kjører mye hendelse" og de er veldig sentralisert. Det blir en helt annen måte å jobbe på. Jeg tror vi er mer opptatt av dialog og jobber mer med det. Det er i alle fall mitt inntrykk. Jeg er redd for mer sentralisering. Det blir å gå helt feil vei.

Et fortsatt desentralisert fokus, med fokus på relasjonsbygging og dialog i forkant og etterkant av hendelser, står frem som en av de tydeligste anbefalingene fra våre informanter. Det er sentralt for hva de mener politiet kan gjøre for å motvirke parallellsamfunn.

7.3. Forebygging og samarbeid langs flere spor

7.3.1.SaLTo - en suksessfaktor

Betydningen av godt forebyggende arbeid understrekes av våre informanter for å motvirke utvikling av utenforskap og dannelse av parallelle samfunnsstrukturer. Forebygging tenkes da ikke bare i forhold til barn og unge, men generelt. Flere faktorer trekkes frem. Noen av dem er politiets ansvar, noe må kommune og stat gjøre, og mye ansvar ligger på frivilligheten og innbyggerne selv. Uten tett samarbeid synes informantene det er vanskelig å se for seg hvordan utenforskap og sosial uro kan forebygges. SaLTo-samarbeidet mellom politiet og kommunens tjenester, beskrives som den avgjørende suksessfaktor. Det er mye ros som deles ut:

-Det er så mye som funker nå, så vi må holde på det, jobbe med frivillige og bydelene. Suksesskriteriet vårt er enkelt – det er SaLTo. Samarbeidet er viktig, vi får informasjon, deler informasjon og vi følger opp miljøer og personer sammen. Så funker nærheten vi har til skolene. Og jeg vil inn tidligere, jeg vil ha tettere samarbeid med SFO, barneskole og barnehage. Og hjemmebesøk er viktig. Det at vi kommer tidlig inn.

-Jeg mener vi har god oversikt og god kontroll, ikke minst takket være samarbeidspartnerne våre.

-SaLTo-systemet er bra – veldig bra. Det funker. Ting er blitt mye bedre for mange ungdommer.

-Vi var obs når vi fikk 2000-kullet og en gjeng bråkmakere der, og vi jobba godt med dem. Men særlig skolen jobba så bra. Det er gode rektorer på skolene. Og vi har tre fantastiske SaLTo -koordinatorer.

-Vi skulle gjerne hatt mer ressurser og jobbet bedre proaktivt, for vi må ikke hvile, men samarbeidet i SaLTo er gull og jeg tror at det er den tette dialogen med bydelene – det at vi utveksler erfaringer som gjør at ting funker så bra som det gjør

Noe av det sentrale i debatten om parallellsamfunn var de svenske "bomaskinene", de boområdene som ble bygget opp etter samme lest på 60- og 70-tallet. I Oslo finner vi gode eksempler på at politiet og bydelene også samarbeider for å unngå store konsentrasjoner av personer og familier med særskilte utfordringer:

-Vi passer på at bydelene ikke plasserer mange familier med problemer på samme sted, for eksempel i samme blokker. Vi har sett i en blokk nå at utleier leide ut til flere bydeler, så flere bydeler plasserte familier i denne blokka. Da tok vi dette opp i styringsgruppemøte i bydelen, så ordna det seg. Så vi prøver å hindre konsentrasjon av problemer i bosetting. Det vi gjør er at vi følger jo med på hvor vi ofte får meldinger og hvor vi må rykke ut osv, så melder vi fra. Familiekontoret i bydelen kan da flytte enkelte familier slik at ikke den blokka eller den adressen blir et problem. Vi så for eksempel for en tid tilbake at man plasserte mange nyankomne barnefamilier i en blokk med mange tunge rusmisbrukere. Det var ikke bra og vi sa ifra og det ble endret. Så vi har et fantastisk samarbeid med bydelene, og SaLTo er alfa og omega. ... Det fungerer utrolig bra.

Det er lett å finne gode eksempler på at bydelenes folk gjør arbeid som helt klart kan være svært kriminalitetsforebyggende. Dette kan også være med på å forhindre utenforskap. I tillegg skryter flere av informantene av samarbeidet med de frivillige organisasjonene:

- Vi (har) et godt tillitsarbeid opp mot frivillige organisasjoner og andre minoritetsorganisasjoner og miljøer, og det må vi fortsette med. Vi må være der ute og snakke med dem og bygge tillit. Jeg mener vi er gode på det, og vi må ikke slutte med det arbeidet.

Suksesskriteriet er rett og slett et tett, godt og formalisert samarbeid. Også som beskyttelsesfaktor mot utvikling av parallellsamfunn, synes den gamle læresetningen aktuell: "Godt politiarbeid er for viktig til at man kan overlate det til politiet alene".

7.3.2. Inn på tidligere alderstrinn

Enkelte av informantene la vekt på at for å forebygge utenforskap og kriminelle nettverk, bør politiet jobbe sammen med andre for å oppdage problematferd på et tidligere tidspunkt enn i dag. Dermed kan man forebygge utvikling av usunne nettverksdannelser. Det var særlig forebyggende på en stasjon som var opptatt av dette, som følge av at man hadde mottatt flere bekymringer fra barneskoler:

-Vi har god koll på den eldre garde. Vi er på voksenopplæring og vi har god dialog med trossamfunna. Men nå må vi ikke miste den yngre garde. Fokus må i større grad enn nå rettes mot de under 15, og det er løsningen for å klare fremtidens utfordringer. I går var det et møte i forbindelse med noen unger på 4. trinn, de er ni år. Lærerne er bekymra. Det handler om mangel på empati, mye bråk og uro rundt dem og de er krevende for lærere og medelever.

-Vi MÅ jobbe med de yngre, for det ser vi tydelig. Vi ser at det er blytungt når det går for langt, og de blir eldre. Klarer vi å hanke dem inn tidlig å følge opp familien så kan vi spare masse. ... Jeg mener at politiet må inn i barnehagene. Vi kan bistå med å kartlegge, vi må snakke med barnehagepersonalet, og helsesøster må inn. Og så MÅ det være gratis kjernetid i barnehage. De som ikke sender ungene i barnehage må få besøk, så vi vet hvem de er og hvorfor de velger å holde ungene hjemme.

Informantene peker på betydningen av at politiet og andre jobber tett med skole og barnehager for å oppdage familier man må jobbe med, at unge med problematferd fanges opp, og ikke minst at politi og kommune ser på boforhold og hva som skjer i nabolaget. Her ser vi og poengteringen av at det kan være for sent når barna er i tenårene. Jo tidligere man kommer inn jo større sjanse er det for å forhindre at barn og unge faller utenfor.

7.3.3. Inn på sosiale medier

Flere av informantene understreker at politiet må være på sosiale medier, at de ikke er der nok i dag. Det som fungerer bra, men det er alt for lite av dette arbeidet. Dette ble og fremhevet i Oslo politidistrikt sin trendrapport for 2016-2018.

Sosiale medier er som det offentlige rom ifølge noen av informantene. Politiet må være synlige og åpen for dialog. Samtidig er det et sted for både å være oppdatert på lokalsamfunnet, og for å bygge relasjoner og forebygge kriminalitet og sosial uro:

-Vi følger ikke nok med. Vi er jo ikke nok på nett. Jeg mener at vi MÅ jobbe på nett og være i direkte møter med folk. ... Vi på forebyggende kan jo være der, med profil, men da må vi være der og være tilgjengelige. Vi må ikke ha så mye fokus på hva vi vil si ut. Vi må være et sted de kan treffe oss.

7.3.4. Forebygge rekruttering til kriminelle ungdomsmiljøer

Det var særlig ett ungdomsmiljø som bekymret informantene med hensyn til utvikling av alternative samfunnsstrukturer og justis. De omtalte miljøet som "gjeng". Men flere av dem pekte på at kampen mot ungdomskriminalitet kontinuerlig må være topp prioritert, og at flere ungdomsmiljøer er i bevegelse. Like viktig som det er å jobbe med de som begår kriminalitet, er det å forebygge at flere søker seg til slike miljøer:

-De vi sliter med er (X gjeng). Vi ser nok ikke helt rekkevidden av hvor stor påvirkning de har på ungdommene.

-Ja vi har kriminelle, som ønsker å være kriminelle. Ja vi har hatt problem både med ungdomsranene og vold knyttet til ungdom.

-Det vi ser, er territoriekamp. Det er grupperinger som kjemper mot hverandre om å få selge narkotika i visse områder i byen, men det er ikke noe nytt, sånn sett.

-Vi har noen utfordringer med enkelte ungdomsmiljøer, men det er ikke nødvendigvis gjenger og det er ikke knyttet til geografiske steder. Men vi har noen ungdommer det er bekymring knytta til. Det er en del rus og da særlig cannabis.

Som i de svenske rapportene vektlegger også informantene i Oslo hvor viktig det er at politiet jobber tett for å forhindre kriminelle nettverk å få fotfeste. Det å hindre nyrekruttering ved å følge barn og unge tett beskrives som viktig for å forhindre at ungdom ikke bare faller utenfor, men også forhindre at de aktivt motarbeider storsamfunnets institusjoner og strukturer.

7.3.5. Profesjonalitet i kontrollsituasjoner

Enkelte informanter pekte på at intens kontrollvirksomhet kan oppleves belastende for de som stadig blir kontrollert. Dette kan føre til mistillit og motstand mot politiet, noe man blant annet så i Sverige i forbindelse med det såkalte "Reva-prosjektet"²⁵. Forebygging av parallellsamfunn handler også om samordning og bevissthet i kontrollvirksomheten, så den ikke blir en slitasje på forholdet politi og minoritetsbefolkningen. Noen av informantene fortalte at negative holdninger til politi og rettslige institusjoner som følge av kontroll-slitasje, er et særlig tidsaktuelt tema.

- Kontroll kan bli en slitasje, det må vi unngå.

-Vi hadde en topp i ungdomsvold i 2012. Dette bygde seg opp etter 2011, da vi hadde fokus på å etterforske 22. juli. Så vi hadde ikke nok fokus på ungdommene på (XXX område), og da kom det en topp. Så overkontrollerte vi, og vi fikk mange mot oss. Det har gitt seg nå. Det måtte hankes inn, men det har gitt seg. Det har vært godt samarbeid med skole og bydel, men vi endra og taktikk.

Flere av informantene la vekt på hvor viktig det er å opptre profesjonelt i kontrollsituasjoner. Noen pekte også på det utfordrende i at det er både Oslo politidistrikt og særorganer som foretar kontroll. Det ble fortalt at det i enkelte ungdomsmiljøer i dag er stor misnøye på grunn av "kontroll-slitasje". Slitasjen oppstår som følge av at enkelte ungdommer forteller at de blir hyppig utsatt for dagens utlendingskontroller. Dette kan i enkelte tilfeller komme i kombinasjon med kontroller knyttet til narkotika, ran og andre typer kriminalitet.

-Det hender jo at ungdommer løper når vi kommer, ofte fordi de kanskje har noe på seg, men også på grunn av stor slitasje på kontroll. De er kontrollert ofte, og de løper fordi det gidder de ikke mer.

Det er flere som har opplevd at ungdommer er skeptiske til politiet, som denne informanten:

-Jeg tror mange ungdommer opplever at politiet er der for å ta dem, ikke for å hjelpe dem. Jeg tror de store kontrastene kan påvirke og skape mye misnøye(...). Da vi gikk inn på klubben, mens den var åpen, ble vi veldig ofte beskyldt for å være rasister. Den kom med en gang. Men det har aldri vært noen fysiske konfrontasjoner eller noen som har prøvd seg.

Det som fremheves som viktig er at politiet i forkant av at slike situasjoner oppstår, har fått mulighet til å bygge relasjoner med ungdommene. Ungdommene kjenner politiet og politiet kjenner dem. Ved at man har god miljøkunnskap kan man unngå at kontroller blir en slitasje.

²⁵ En oppsummering av debatten finnes blant annet her:
<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/333995?programid=1316>

8. Tiltagende problemer?

Det foreligger, ifølge informantene, flere typer sosiale utfordringer, kriminelt belastede miljøer og adresser. Likevel opplever de at "parallelsamfunn" er et begrep som ikke passer. Samtidig er det et spørsmål om de problemene som faktisk beskrives, øker og er i utvikling, og om dette kan være del av en utvikling i retning av parallelsamfunn? Som nevnt innledningsvis, er det vanskelig å se om man i Sverige virkelig har dokumentert at samfunnet har utviklet seg til det langt verre gjennom de siste årene, eller om en ombeskrivelse knyttet til en ny analyseform får gamle problemer til framtre på en ny måte.

Spørsmål om utvikling i storbyen er komplisert men interessant. I Oslo ble informantene spurt om de ser en vekst i det de selv definerer som utfordringer i sin stasjonskrets. Kan det være slik at det "ulmer" av uro, ordensforstyrrelser og ekstremisme under overflaten?

Materialet fra Oslo politidistrikt gir ikke noe klart svar på dette. Informantene gir ikke inntrykk av at situasjonen er alarmerende. Flere peker på at det tidligere har vært større utfordringer knyttet til patruljering av enkelte områder, enn nå. Blant annet gjaldt dette Furuset-området. Flere viser også til den gode utviklingen som har vært i barne- og ungdomskriminaliteten de senere år, og som er statistisk dokumentert.²⁶

I debatten om parallelsamfunn er det blitt trukket frem at noen europeiske storbyer har områder som har endret seg radikalt de siste årene. Der man før hadde oversikt, hadde man nå mistet kontrollen. Våre informanter fra Oslo politidistrikt gir ikke noe entydig svar på om Oslo har forandret seg tilsvarende måter, men det beskrives ingen alarmerende situasjon. Mange mener tvert om at det ikke er noe vesentlig som er nytt.

-De vi forholder oss til har ofte annen etnisk bakgrunn, men det er ikke noe nytt. Noen land er nye, men ikke mye har forandra seg de siste 30 åra.

-Du må ikke glemme at det alltid har vært kriminelle. Det har alltid vært en form for gjenger. Og når folk er rusa tenker de på en ting, og det er neste "friskmelding". Ja, noe er kanskje annerledes men det meste er likt.

-I forhold til tillit: Vi ser at noen ungdommer har problemer med autoriteter, men dette er jo ikke noe nytt. Ungdom som driver med kriminalitet liker ikke politiautoritet. I alle fall ikke når de er i en gruppe.

²⁶ Oslo politidistrikt og Oslo Kommune, 2016: *Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo. Rapport basert på data fra 2015*. SaLTo - Sammen lager vi et trygt Oslo.

-Dette er ikke nytt. Det er de vi alltid har jobbet med. Det at mange har bakgrunn fra Somalia er nytt. Men det med mange barn er ikke nytt. Det har vi hatt lenge.

-Etter 8 år i politiet – hva har forandret seg? Jeg tror det har vært en større utvikling i meg enn i miljøet. Mye er det samme.

Selv om mye virker å være ved det samme, er det noen som likevel kan se endringer. Dette gjelder både med hensyn til politiets ressurser, tilnærming og miljøene man jobber opp mot. Noen identifiserer nye tendenser, og enkelte mener utviklingen er til det bedre. Andre peker på negative endringer.

-Det som har endra seg i løpet av den tiden jeg har jobba i politiet, er at vi er blitt flinkere til å ta publikum på alvor. Vi har bedre dialog og vi er mye mer åpne. Vi er på arrangementer og vi er på sosiale medier. Vi får mange tilbakemeldinger via Facebook... Jeg opplever vi er nærmere publikum.

-Før var det miljøer, det var Tveitagjengen og de var jo tøffe. Da var det tøft ute. Men de vi har problemer med i dag, de går ikke på politiet. Før gikk jo gjengene på politiet. Nå vil de ikke gå på oss, de vil gå under radaren vår. Det er hele poenget deres, de vil ikke at vi skal blande oss i det de driver med. De vil drive på i fred. Det er jo nark-domene og sånn de slåss om. Så de skader jo hverandre, men ikke oss.

-Før var det de fra den klubben, eller rundt den moskeen eller den familien. Man kunne gå dit og be noen ordne opp, så ordna det seg. Nå er det fragmentert. Ja, de kjenner hverandre noen av de. Men de bor ikke ett sted, de møtes ikke ett spesielt sted eller har utspring fra ett sted. Det er fragmentert og litt over alt. Og så bør jo vi og være litt over alt. Det krever mer å ha oversikt nå enn før, nettopp fordi det er ikke på ett eller to steder.

Konklusjonen synes å være at selv om byen har endret seg, er den ikke ugjenkjennelig. Informantene ser det samme som trendrapporten for Oslo politidistrikt beskriver, at en del av kriminaliteten har flyttet seg fra gata til internett. Men i forhold til parallellsamfunnsdebatten fremstår ikke våre informanter som rådville, snarere tvert i mot. De mener de har gode verktøy for å trygge byen. Hovedutfordringen er ressursmangel. Politiet opplever ikke at de trenger nye begreper for å beskrive utfordringene i byen og for å kunne drive godt polisiært og forebyggende arbeid mot ordensforstyrrelser og kriminalitet. Samtidig virker det som om alle er klar over at situasjonen fort kan endre seg, og at både eksterne faktorer og politiets egen innsats kan påvirke dette. Opphoping av sosioøkonomiske problemer innenfor et område, sees på som et problem man må være ekstra oppmerksomme fremover, særlig hvis man får generelle nedgangstider der flere vil falle utenfor arbeidsmarkedet.

9. Avslutning

Begrepet "parallellsamfunn" hviler i utgangspunktet på en bred definisjon med mange dimensjoner. Politiinformantene vektla syv dimensjoner som de forstod begrepet parallellsamfunn ut fra²⁷. Noen av disse finnes i følge dem i Oslo, andre ikke. Når våre informanter svarer entydig benektende på at det finnes parallellsamfunn i Oslo, er det fordi de vektlegger sterkt at det ikke er noen geografiske områder i Oslo der politiet ikke kan gå inn, vi har ingen såkalte no-go soner. Men de peker samtidig på at det finnes utfordringer i byen, som at områder preges av fattigdom og marginalisering. Våre informanter mener at Oslo har unngått at slike problemer er sentrert til hele bydeler eller områder.

Det er altså ikke slik at Oslo ikke har utfordringer, men for våre politiinformanter fremstår ikke begrepet parallellsamfunn som en god beskrivelse. Det synes å bli et for bredt begrep som favner for mye som politiet i Oslo ikke ser som utfordrende. Et eksempel er konsentrasjon av personer med minoritetsbakgrunn. Våre informanter mener at dette ikke er et problem i seg selv. Tvert i mot peker de på at mangfold er normalen i Oslo. Det blir et problem først når man samler mange personer med sosiale og økonomiske utfordringer innenfor et lite område, når man plasserer nyankomne barnefamilier vegg i vegg med tunge rusmisbrukere, når hele blokker blir ansamlingssted for personer som mangler tilknytning til storsamfunnet. Da blir man bekymret for barns oppvekstvilkår, og mange av disse barna har minoritetsbakgrunn.

Problembeskrivelsen av parallellsamfunn er også et begrepsverktøy som vil ha konsekvenser for hvilke politimetoder som benyttes for å møte utfordringene som knyttes til dette fenomenet.

Våre informanter synes ikke å ha behov for nye metoder. De knytter gode resultater til en etablert arbeidsmetodikk som fungerer, nettopp fordi den er målrettet mot spesifikke problemområder, aktører, adresser. De trekker frem SaLTo samarbeidet, men ikke minst snakker de om at hvis det gode arbeidet skal fortsette så må fokuset på reelt nærpolti styrkes. Bekymring for fremtiden knyttes ikke til nye fenomener og mangel på metoder. Bekymring knyttes til at omorganisering skal medføre økt sentralisering, og de er bekymret for at utestasjonene skal tappes for ressurser. Tett kontakt med befolkningen, mulighet til å følge opp innspill, tillitsskapende arbeid – kort sagt

²⁷ Se kap 4.2. Dette var

1. *Det er et definert geografisk område.*
2. *Det er områder som er utrygge og forbundet med fare for politiet å gå inn i ("no-go soner").*
3. *Politiet har få og svake relasjoner til beboere i området, og dårlig oversikt over hva som skjer der.*
4. *Det er områder der beboerne har manglende respekt for, og tillit til, storsamfunnets regler og normative institusjoner.*
5. *Det er store innslag av fattigdom og mange står utenfor storsamfunnet.*
6. *Det foregår ofte omfattende kriminell aktivitet innenfor området.*
7. *Høy andel med annen etnisk bakgrunn enn norsk, ofte med kort botid i landet.*

nærpolitiarbeid, sees på som svært viktig. Fokuset og innsatsen i dag er konkret rettet inn mot kjente problemområder, og man ser at det fungerer. Man må kjenne nabolaget sitt, kjenne menneskene i kretsen sin ved å ha tett dialog med alle som bor der. Da får man kjennskap til de som er marginaliserte, og hvem disse er varierer sterkt.

Hvordan skal politiet jobbe, og hvem skal politiet jobbe i forhold til? Dette er i bunn og grunn hovedspørsmål i hele denne rapporten. Våre informanter understreker betydningen av at politiet fortsatt kjenner sine nærområder, så man kan være med på å utgjøre en positiv forskjell for enkeltpersoner, miljøer og i samfunnsutviklingen. De som jobber ute vet hva som er utfordringer og de ser hvor skoen trykker, men også hva som fungerer.

Parallellsamfunnsbegrepet blir et paraplybegrep som favner vidt. Mange av problemene det dekker faller utenfor det strafferettslige og polisiære, som bosettingsmønstre og utdanningspolitikk. I Oslo har politiet rutiner for å skille ut hva politiet skal ha fokus på, og hva som er opp til stat, kommune og frivillige. Et tett og formalisert samarbeid mellom de ulike aktørene gjør at man har god oversikt. Bekymringen er at det forebyggende fokuset fortrenses og at man dermed legger ned en suksessmodell til fordel for noe stort og nytt.

10. Sammendrag

Rapporten belyser hvordan et utvalg av ansatte ved Oslo politidistrikt vurderer tilstedeværelse av såkalte parallellsamfunn i Oslo, hvilke kriterier de vektlegger i denne vurderingen, samt hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer de mener kan påvirke utviklingen av slike samfunn. Denne forundersøkelsen kom i stand som et svar på et informasjonsbehov hos Politirådet i Oslo. Informantene svarte entydig og samstemt på det foreligger flere problemer i Oslo som har med belastede aktører, grupper, miljøer, adresser og områder av byen å gjøre, men informantene mente *ikke* at disse gjorde karakteristikken "parallellsamfunn" aktuell. Erfaringene og innsiktene som framkommer belyser hvordan parallellsamfunn forstås og vurderes med særlige "politiblikk". Det er ingen områder i Oslo som de opplever er utenfor deres kontroll, såkalte no-go soner. Politiinformantene opplever imidlertid et press på nærpolitiarbeidet, og tar til orde for at politiets omorganisering ikke må svekke de operative og forebyggende metodene som er best egnet til å forebygge utenforskap og utvikling av parallelle samfunn.

En utfordring for byen er sosioøkonomiske forskjeller. Disse kommer ofte til uttrykk som sosiale forskjeller langs etniske skillelinjer. Samtidig pekes det på at etnisitet i seg selv ikke er en utfordring. Mangfold er normalen, men flere av beboerne med sosiale og økonomiske utfordringer har annen etnisk bakgrunn enn norsk. Lovbrudd, ordensforstyrrelser og alternative normsett finner man i kriminelle miljøer, hos enkeltaktører, familier og på enkeltadresser der ofte rus og psykiatri også er et problem. Flere mente at tendensene til lukkede kriminelle miljøer i nærmiljøene var større før. De politiansatte mener likevel at situasjonen lett kan forandre seg, og understreker at nærpolitimodellen, med gode betingelser for å drive systematisk tillitsskapende arbeid, samt å komme tidlig inn med forebyggende tiltak overfor utsatte familier og miljøer (SaLTo), er viktig for å motvirke framvekst av parallellsamfunn.

Den foreliggende studien er en forundersøkelse og gir ikke noe bredt eller utfyllende bilde av situasjonen med parallellsamfunn i Oslo. Andre samfunnsaktørers erfaringer og innsikter vil kunne gi andre resultater. Ikke minst vil erfaringer fra beboere i Oslo være av interesse for å komplettere bildet. Også andre avdelinger i Oslo politidistrikt enn de som representeres gjennom våre informanter, vil kunne nyansere bildet. Erfaringer fra Oslo kommunes ulike forebyggende tjenester, som også jobber med belastede og marginaliserte grupper av byens befolkning, vil være svært interessant for å tegne et helhetsbilde av situasjonen.

Litteraturliste

Dyb, E., 2014: *Unge ranere i den globale byen*. En kvalitativ studie. NIBR-rapport 2014:20

Erich Goode, 1994: Round up the usual suspects: Crime, deviance, and the limits of constructionism. *The American Sociologist*, December 1994, Volume 25, Issue 4, side 90-104

Johansen, P.O. 1996: *Nettverk i gråsonen. Et perspektiv på organisert kriminalitet*, Oslo: Ad Notam Gyldendal

Kraugerud, H. & Ramberg, B. T. (2005): Richard Rorty: Reformisme uten sannhet. *Samtiden*. Se: <http://www.samtiden.no/nettartikler/kraugerudramberg.html>. Nedlastet 19.04.2012

Lampe, C., 2008: Organized Crime in Europe: Conceptions and realities, *Policing*, 2, (1), s.7-17

Nationella operativa avdelingen, 2015: *Utsatta områden – sosiala risker, kollektiva förmåga och önskade händelser*. Underrättelsesenheten. Sverige

Oslo politidistrikt og Oslo Kommune, 2016: *Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo. Rapport basert på data fra 2015*. SaLTo - Sammen lager vi et trygt Oslo

Prieur, A. & Sestoft, C., 2007: *Pierre Bourdieu. En introduksjon*. København, Hans Reitzels Forlag, kap 4, s. 119

Rikskriminalpolisen, 2014: *En nationell översikt av kriminelle nätverk med stor påverkan i lokalsamhället*. Underrättelsessektionen. Sverige

Smith, D., 2005: *Institutional Ethnography, A Sociology for People*, Oxford: Alta Mira Press

Stubberud, R. (Red.), 2013: *Oslo 2022. Fremtidens kriminalitetsutfordringer i Oslo*. Strategisk stab. Oslo politidistrikt

Sætre, M. m.fl., 2015: *Trender i kriminalitet 2016-2017. Utfordringer i den globale byen*. Strategisk stab, Oslo politidistrikt

White, R., 2013: *Youth Gangs, Violence and Social Respect. Exploring the Nature of Provocation and Punch-Ups*. London: Polgrave Macmillan.

Wadel, C., 2014: *Feltarbeid i egen kultur*, Cappelen Damm. Først utgitt 1991.

Nettreferanser:

<http://www.aftenposten.no/meninger/kommentarer/Terroren-henger-sammen-med-aksepten-for-parallelsamfunn-Na-ma-det-vare-slutt---Frank-Rossavik-8404425.html>

<http://www.aftenposten.no/norge/Grete-Brochmann-Folk-ma-ikke-fa-skape-et-samfunn-i-samfunnet-55041b.html>

<https://snl.no/ghetto>

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_1548.pdf Alt starter og avsluttes med et håndtrykk

<http://www.udir.no/ny-forside/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Vitnemal/fravarsgrense---udir-3-2016/>

<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbef/aar/2016-03-03>

Vedlegg I:

Intervjuguide

Intervjuguide: Målet er å få frem bekymringer, risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer.

- Finnes det noen områder i denne stasjonskretsen der man har en bekymring, der det er krevende å drive politiarbeid?
- Hva kjennetegner evt slike områder?
- Hvis det ikke finnes – er det områder der man har en større bekymring enn andre områder, hvor man kan følge litt ekstra med? Hva kjennetegner slike områder? (Her er fysisk struktur, demografi, skolekrets, inntektsnivå mm relevant – still oppfølgingsspørsmål knyttet til hvem som bor der – hvem de er og hva som kjennetegner den, og hvordan den fysiske utformingen av området er. Er det næringsliv der? Offentlige møteplasser? osv)
- Hva har du selv opplevd i disse områdene (Siste måneden? Siste året?)
- Er det kommet noe skriftlig på dette? Er bekymringen omtalt i noen prosjekter? Indicia? I tilfelle hvilke?
- Er det grupper eller individer som er krevende å forholde seg til som politi? I tilfelle hvilke og på hvilken måte? Noe spesielt som kjennetegner dem?
- Hvordan er tilliten til politiet i bekymringsområdene – har man døråpnere?
- se vedlegg 2 Er det noe vi har hørt om før?
- Har det vært en utvikling over tid eller er det kommer plutselig?
- Er det noen områder der man har sett en positiv utvikling? Hva kjennetegner disse områdene?

Vedlegg 2:

Felles introduksjon til temaet før intervjuet

Utgangspunkt:

De siste måneders debatt om parallellsamfunn har gjort at vi har et behov for å se på om dette fenomenet har relevans for Oslo. Politirådet ønsker å se på både hvordan man skal definere parallellsamfunn, men også om vi har den situasjonen i Oslo som er beskrevet i media rundt Molenbeek og steder som Rinkeby, Rosengård osv

For egen del er vi interessert i å vite mer om hvorvidt vi har boområder der vi bør være ekstra oppmerksomme fremover. Vi er interessert i å finne ut hva som faktisk fungerer – hva som er gjort for å forhindre en utvikling der det ikke er tillit mellom politi og innbyggere. Videre er vi interessert i å finne ut hva stasjonene mener er utfordringer fremover og hva som må til for å forhindre en utvikling i negativ retning. Hvilke ressurser trengs? (Og med ressurser mener ikke bare politiressurser, men hva man mener er viktig for å forhindre en negativ utvikling)